

12037
ÚJ IRÓK/11.

11. SZÁM

SZERKESZTIK: JUHÁSZ GÉZA ÉS KARDOS LÁSZLÓ

Gulyás Pál

TÉKOZLÓ

1934

NAGY KÁROLY ÉS TÁRSAI KIADÁSA

ÚJ IRÓK

11. SZÁM

SZERKESZTIK: JUHÁSZ GÉZA ÉS KARDOS LÁSZLÓ

GULYÁS PÁL

TÉKOZLÓ

DEBRECEN, 1934.

NAGY KÁROLY ÉS TÁRSAI KIADÁSA

GULYÁS PÁL

A valóság tisztelő magyar líra és a reális Debrecen legromantikusabb költője. Az ő versei is a meleg élő földből csiráznak, mint kortársaié: udvara, kertje minden fájával, bokrával megismertet. Kötete valamennyi lapján árnyékos lomb himbálózik, de ez a növényi tenyészet a metafizika egébe nyújtózik föl. Gulyás Pál versbeöltöző hétköznapi élete csupa ünnepi áhítatú pillanat. Tartalmilag ez új benne: az idill, amely mögött a végtelenség ködfalai imbolyognak, s a létezés borzalmát fuvallják rá a mosolygó családi képekre, intim hangulatokra. Éji sötétség, a megsemmisülés rémképei ólálkodnak élményei körül. De nem zörgő filozófiai líra ez, hanem egy merengésre hajló s mégis nagyon eleven lélek tiszta dallama. Egyéni dallam, gyöngéd és erős zengése van; a pátosz és vidám fíntor, a széles körvonalazás és a mikroszkópi közelhajlás egyaránt hatalmában áll. Világa élesen körülhatárolt, képlátása eredeti, tele váratlan összefüggésekkel.

Született 1899-ben. Verskötetei: *Testvér gályák* (Nyiregyháza, 1923.) — *Misztikus ünnepi asztal* (Budapest, 1928.) — Ezenkívül tanulmányokat ír (Németh László, Arany János, Oláh Gábor, Madách) s a *Válasz* egyik szerkesztője.

J. G.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MÁGUSZI ÉJ

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MÁGUSZI ÉJ

Röpke paránya vagyok a végtelen emberiségnek,
tengermélységből fölmerülő buborék,
Felhőként lebegett az anyám halk teste fölöttem,
nappalom árnybaborult szüntelen éjszaka volt.
Mint az olajfa hajló derekán levelek rügye támad
s bontakozó színüket lengeti lágyan a szél:
úgy nyílt emberi formám szét ama máguszi éjben
s édesanyám áldott sóhaja lengte körül.
Régi tudósok könyveiben sok furcsa jelet látsz,
melyből az alchimiák ferde sugára fakadt:
ily különös képlet voltam, burkolt íge, melyet
Pythiaként rebegett titkon a hű szerelem.
S mint boruló felhő lebegett halk teste fölöttem,
hintve reám lassan-hívogató melegét,

BÁSTYÁK

Megálltam a bástyák alatt
s néztem a felfutó falat,
mely a hajlongó fák fölött
a fellegekbe ütközött.
Mennyi nagysággal van tele!
Ez az erő holt tengere!
Egy jajgatás, el nem muló!
Egy megfagyott gyászinduló!
Oh mondd, mi az, mi benne áthat
és összenyomja a sziklákat?
Mi leng alatta, mily homály,
hogy századokig talpon áll?
Mi kényszeríti, hogy előre
nézzen a puszta levegőbe?
Hiába mondd, hogy a holt
művész, kit elfödött a por!
Ásód hiába bontja ki
a földet és a csontjai
fölött hiába hirdeted:
„Ez álmodta az íveket!”

HALLD, MIT SUG A NAP!

Halld, mit sug a nap!
Langyos sugarat
sug a fák hulló levelébe.
Ha mozdul a szél
s november hava kél,
csillogva hullnak az éjbe.

A dombok alatt
langyos sugarat
sug a játszó kisgyerekekbe:
velük enyeleg,
szemükbe nevet,
e vidám kis kerekekbe.

Ő a szeretet
s a nagybetegek
megtört szívére is írt hoz:
besurran szívéhez,
kit mardos az élet,
és elviszi halkán a sírhoz.

A NAP SZEMÉVEL

Nézd csak, az ablakod alatt
leejtette fényét a Nap
s a járda csattogó kövén
fekszik a túlvilági fény!
Ha ő árnyékát rádveti,
csak egy levél vagy őneki,
egy gyöngé kis levél, milyen
a fákon ezrivel pihen.
Ha ő neked adja egy pillanatát,
tiéd lesz az egész világ:
látod az emberek vetését,
a vér hömpölygő vizesését,
látod a lélek lángalakját. . .
Mert nem te látsz, hanem a Nap lát.

A HOLDRÓL

Nézd csak a Holdat, nézzed:
nincs benne felleges élet,
és mégis fent lebeg, fennen,
a millió csillagu mennyen!

Nincs benne szerelem s mégis, —
nézd csak a Holdat! — fénylik,
tejszinü távoli fénye
ráfut a fák tetejére.

Óh hogyha a Hold tüze rámhull,
nem félek én a haláltól!
Megállok alatta s nézem
éltem viharát tükörében.

MENNYI FÖLD!

Mennyi föld! mennyi föld!
Mennyi tarkabarka föld!
Sárga foltok, zöld terek.
Ott egy halvány szénaboglya,
itt egy tölgy túl álmodozva,
ott egy régi jegenye
és növendék gyermeke.

Most a róna síkja süllyed
s véle lejtének a fűvek:
bárhová zúg vonatom,
őket el nem hagyhatom.
Dél van, forrón süt a Nap,
mindenütt fest árnyakat,
árnyakat fest fák alá...
Minden árnyék csöndes árok,
melyben benne ring halálod.

Összege Széchenyi Könyvtár

ŐSZI SÉTA DEBRECENBEN

Fent a fáknak pírja játszott,
de ez a pír hervadás volt,
mint a földről távozonak
arcán rózsák rajzolódnak.
Mentem az utcák sorában
és egy kert előtt megálltam:
egy lakó se vágyik innét,
itt a bölcs lerakja könyvét,
itt a gyors kalmár lefekszik
s hallgat hajnaltól napestig.

Mennyi lélek villanása,
mennyi szív van itt elásval
Fent komor fatörzsek ütve,
mint a tűzvész csendes üszke.
Túl a Templom nagyharangja
zengi ércdalát a Napba:
bár a hang a régi bátor,
kődbe vész a Prédikátor.

Debrecen, hej, büszke cívis,
újrakélsz-e, mint a főnix?
Vagy kilobban lelked álma,
déli puszták délibábja?
Hosszu út a Hatvan-utca,
de nem olyan hosszú utca,
hogy ki ne jutnál belőle,
ki az árnyas temetőbe!

Hogyha vonz még nóta, nárcisz,
itt leled Vitéz Mihályt is,
ki beteg volt, melle horpadt,
s nézte a fennlengő Holdat...

Egy piramis-érc alatt
itt leled szegényt hanyatt:
vén bohó volt s fiatal
s elrepült bor, Lilla, dal!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MARADJ!

Látod ott azt a kőt?

— Pihen s nem él.

Mi csillog ott, mi zöld?

— Egy halk levél.

Látod ott lenn mi fut?

— Csak egy gyerek.

Hallod ott fenn mi zúg?

— Felhők ezek.

Látod a föld színét?

— Mély mint az árny.

Mi leng ott, mily lidérc?

— Egy ifju lány.

Kik kergetik nyomon?

— Napsugarak.

S mit suttog a falomb?

— „Maradj! Maradj!”

HÜVELYK MATYI

Egy kis levél akadt kezembe,
kihúzták a földből szegényt.
Egy fa alatt bújt meg szerényen,
nézte a pirkadati fényt.
Mutatoujjamnak fele
levele, szára, gyökere.
A föld alól ki húzta ki?
Ártatlan kis Hüvelyk Matyi!
Pápaszemem két csontkorongja
föléhajol...

— A rózsaszín kocsányka itt
halványsárgára változik,
fent zöld levél piros erekkel...

Játszom vele mint kisgyerekekkel.
Már nem is zöld levél, hanem
az én kis alvó életem!
És arra gondolok: Minek
szánom e lényt, mely itt piheg?
Magamat szánom benne én,
magamat szánom zöld mezében,
magamat szánom gyökerében.
Kezemben tartom, forgatom
s a könnyemet rácsorgatom.

A BOGÁRKA IMÁJA

Kint jártam a kertben s a bokrok alatt
lefeködtem és néztem a bokrot hanyatt.
Aztán a homokban kerestem
az apró homokszemekben.
Sajnáltaṁ a bokrot, hogy oly egyedül
gubbaszt s a homokban szinte lemerül.
Cseresznyefa, almafa, körtefa mind
habzsolja a vizet pici orrlyukain
hogy messzire nyúljon az árnya...
Csak a ribizlibokor olyan árva!
Tölcsért csináltam hát óvatosan
s omlott a homok szeme csillagosan
— Nézd csak, mi ez itt? Fekete kavics?
Szeme van, tüze van! Mozog is, remeg is!
Most hirtelen küzdve kirántja
kardját s fut a messze világba!
Tudjátok-e már, hogy a homokban mi volt?
A homokban egy fekete bogárka volt!
De alighogy visszasodortam,
ismét kavics lett a homokban.
Összekulcsolta pici lábát-torát.
Micsoda egyszerű átváltozás!
Ott hevert feketén mint egy skatulya!
Hátára feküdt mint a pincsikutya!
Pedig nem volt a bogárka szíve gonosz,
a bogárka előttem így imádkozott.
Szeme fényét esdve bezárta,
mert élni akart a bogárka!

GYŐZD LE A HALOTTAKAT!

Könnyű az élők ellen küzdeni:
átdöföd a szívet, mely az életet veri,
s míg rekedten ordítsz diadalért,
ömlik a vér! ömlik a vér!

Nézd csak, a hadsereg,
zúgva közelget!
Tódul az úton
mint sűrű felleg.
Bent a szívében trónol a csend.
S robban a lépte az útköveken!

Könnyű az élőkön a győzelem,
de győzd le a halottat, ki nincs jelen,
és mégis mindenütt jelen van
s megfojthat minden pillanatban!

A fák hegyén, nézd, mozog a levél,
mozog a levél!
Ki mozgatja, hiszen a fa nem él,
a fa nem él?
Ki gyűjtja meg hulló levelüket?
Ki mozgatja alvó testüket?

Könnyű legyőzni, kiben harsog a lét,
de győzd le a temetők nesztelenét,
ki a levegőnél is puhább
s be van burkolva mint a báb.

Keze szellő, keze nincsen,
mégis átnyúl ereinken.
Észre se vetted s már vérzik az est!
Meglassítod lépteidet.
Keze szellő, keze dér,
s hull fölötted a levél!

Könnyű tombolni a lét erein,
de győzz az enyészet étherein!
Tombolj az étheri árnykezeken,
komor árnyon, hol elpihen a szerelem!

Nézd csak a lobogót: büszke madár!
Lobog az életért és sorsa halál!
Hiába van fegyvere, ércmozsara!
Meghal a hadsereg!
Tattarara!
Meghal a hadsereg!
Tattarara!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A NAPTALAN HÁZ

Gulyás Imre dolgozott,
eggyé tett éjet-napot
s a hajnala is nap volt.
Gulyás Imre paraszt volt.

Első élete füst lett,
a haja is ezüst lett
s most akart élni szegény,
őszi fénnel a fején.

Vénülő testét ágyra
vetette házasságra.
Ment az év és jött az év,
hozta síró gyermekét.

Honnan jöttek, mi végből?
a pokolból? az égből?
Ahogy a legény kurjant
s egy-egy cigány besurran:

úgy lépdeltek ők lopva
a szűk tanyai lakba,
mindegyik egy csöpp primás,
hónuk alatt a sírás.

*

Gulyás Imre dolgozott,
eggyé tett éjet-napot:
reggel, hajnalban, este
ügyelt a béresekre.

Dolga elbírható volt:
a gazdája zsidó volt,
zsidó volt és engedte,
hogy életét tengesse.

*

Gulyás Imre dolgozott,
eggyé tett éjet-napot,
téglát téglára számlált:
építgette a házat.

Téglát téglára hordott
s egyszer csak megtántorgott,
mint gyertyaláng meglódul
a benyíló ajtótul.

Érezte, hogy egy kéz itt
benne más házat épít,
mely közömbösen hátat
fordít a napsugárnak.

Már fent a gerendákat
kopácsolták az ácsok:
„Mi szükség erre mindre?
Menj haza, Gulyás Imre!”

*

Gulyás Imre ballagott,
nézte a bukó Napot,
vitte csüggeteg testét,
széthulló épületjét.

Gulyás Imre elébe
futhat már háza népe:
mindegy neki föld és ég,
árnyékolja sötétség.

Hiába hívta gyermek,
többé ő nem enyelgett,
lehányt mindent magáról:
az ébredő halál volt.

Allát térdére nyomva
bámult a bús sarokba.
Nézte a falon árnyát,
teste alvó lámpáját.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

I.

Mindent adott az ég neki:
 a szeme fényes mint a Nap,
 keble hullámszik mint a hab,
 nádtermetét szél lengeti,
 liliomlágyak kezei,
 ajka tüzet szór mint a gránát,
 galambok hamva hinti vállát,
 lába ringó gazellaláb,
 lombok suttogják mély haját,
 a hangja lankad mint az árnyék...

Amerre lépsz, amerre látsz,
 hordod szépsége viharát!
 Mindennap szembejő veled
 s eltűnik.

Sokszor azt hiszed: tenger ő már,
 amelybe nem hat le a bűvár.

Sokszor villámlik két kezed
 s érzed, hogy a teste meleg.

De ujjad testéhez nem ér,
 mert teste nyár, de lelke tél.

Magas növény, nem rejti illat,
 csak fénylik, mint a sarki csillag.

II.

Mikor megláttam, úgy lebegett, mintha
 nem is lett volna teste,
 csak egy káprázat,
 a levegőre festve.

Nem is volt az test, csak egy szálló
 hinta, szellengette pókháló,

tűnő kép, nem a föld fia,
nem volt tömör szubsztancia.
Láttára fájdalom gyötört
s éreztem, hogy e kín gyönyör.
Formája átlátszott mint az üveg,
láttam rajta át a füvet.
S nem volt szövet e forma szövetje,
testén általrepült a fecske.
Arcom esdeklőn utánaborult
s elszállt megfoghatatlanul.
Léptét nem húzta le néma elem,
de tudtam: megsemmisíthetem!
Éreztem, hogyha rácsapok,
eltörlöm, mint egy vázlatot.
S ha botomat hirtelen megragadom,
a levegőbe széthadarom,
kiáltva: Nem vagy tűz, se víz,
álom vagy, tűnj, ne háboríts!

III.

A szerelem szálló hintája e lány puha teste,
ily puha szép testben játszik a víg szerelem.

A hinta ilyen szép,
amikor lebben,
fák közt kifeszítve,
hulló levelekben!
Ivlő futamával
ily szép, üde, friss!
S röpíti magával
az árnyakat is.

Hallgat, hogyha beszél; de ha néz hallgatva, beszéd ez.
Tágranyitott sugaras két szeme trombitaszó.

Mily boldog, aki
e hinta rabja,
aki e hintát
magasba ragadja!

Ha e hinta repülni,
hajlongani vágyik,
nem nyugszik a Nap
piros alkonyatáig!

IV.

Még csak emlék se lesz belőled,
eltünsz mint árnyék nyomtalan!
Az árnyak vagy ikertestvére
s mint az árnyék oly nyugtalan.
Egy mozgó lombnak árnya vagy te,
de lombodat nem ismered.
Tükör előtt hiába nézed
az ajkad és a két szemed,
hiába húzod végig lankadt
kezedet égő kebleden.
Egy mozgó lombnak árnya vagy te,
de az a lomb nem itt terem.

Nézd csak, mi lett a nyárfából!
 Olyan mint egy rezgő háló:
 nincsen lombja, levele,
 átlátsz rajta százfele.
 Úgy van a légre terítve,
 mint egy finom áttört csipke.

Ilyen lesz e vastag bácsi,
 holnap rajta is átlátni!
 Aranylánca leesik,
 potrohája beesik,
 méltósága-rangja füst lesz.
 Hová lesz a hivatala,
 zöldposztós íróasztala?
 Hová lesz fekete frakkja,
 koppanó kemény kalapja?

Leteszik a föld alá,
 hol már várja a halál.
 Ott sűrög-forog magában
 a sír sötét kamrájában.
 De nem lesz a sír sötét:
 föllobbantja mécsesét.
 A két szem lesz mécsese,
 a csont lesz szövétneke.
 Égni fog a nagy test lassan,
 mint egy folyton égő katlan.
 De a lángnak vége lesz.
 S csak egy nyom marad az éjben,
 egy pecsét lesz ott szerényen,
 egy tűnő rajz, puszta vázlat,
 melyen általkukucskálhatsz,
 mint ott fenn a rezgő hálón,
 téli nyárfán, alva állón.

ESTI HÓ

A fákon pihen a hó,
fehér mint a lilium.
Óh én szeretem a hót,
ő az evangéliom,
ő mindenkit eltakar,
aki élni nem akar.
Lelke nincs és mégis él,
festve nincs s mégis fehér,
úgy csillog és úgy lebben,
mint a képeskönyvekben.
Nézd, hogy világít a fa,
rászáll a hó mint vatta,
rászáll a kis madárra,
kicsi sovány hátára.
A hó mindenkit szeret,
keze jég, szíve meleg,
melengeti a nádat
és az alvó fűszálat.
Bámulom a hó leplét
és fölötte az estét,
a hó és az éj, ezek
szépen összeillenek.
Kinézek ablakomból.
S mintha himbáló lombból
szállna felém az álom.
A hó pihen a fákon.

EZ ITT HADHÁZ

Ez itt Hadház, Hajduhadház,
van benne vagy hatvanhat ház.
Elbámulom: olyan csöndes,
fehérfoltos a hótól.
Uccáin egy-két fa lézeng,
fent kóbor varju bókol.
Kék levegő veszi körül
s ő a levegőnek örül,
mert az akácok alatt
akad néhány jó falat:
tehéntrágya és lótrágya
varjugyomor kívánsága.
Csokonai valamikor
itt járt: akkor is hó volt,
arca sárga volt mint a kén
és csizmáján patkó volt.
Hová lett az a levegő,
amelyet belélekzett?
Hová lett a boldog akác,
mely fölötte lézengett?
Egyik ház palánkja mögött
röfögnek a sertések,
terelik őket karókkal
a hadházi legények.
Olyan elhagyott vagyok itt,
olyan ödöngő semmi.
Jobb volna homokká málni,
jobb volna itt nem lenni,
halott lenni, magányos,
mint dr. Földi János.
Vagy lenni zsidó, szakállas,
mint azok ott ni ketten:
kucsmájukat fülig rántják

vidor-elégedetten.
Vagy lenni repdeső varju,
aki fent a fán károg,
ha jönnek a kakastollas,
cérnakesztyűs zsandárok.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A VAK LÓ

Felfelé tartotta fejét,
ennyit látok most is belőle.
Ott állt az utcasarkon a ló,
fejét feldobta a levegőbe
és elfordította fejét:
ha szögmérő lett volna nálam,
megmondanám, hány fok alatt
tartotta fejét az az állat.
Olyan volt mint a trójai fabálvány:
zörgött belül a boltozata,
zörgő kísértet volt a ló,
bőrét átdöfte csontozata.
A fuvaros mellette strázsált,
csizmája volt, káromkodott,
szidta az Istent és az eget,
szidta a világító Napot.
Leírjam a ló patáját,
az állati hideg szarút?
Leírjam, hogy rezgett füle?
Ott állt a ló, pedig aludt,
úgy aludt mint a téli fák
körülötte levéltelen.
Vak volt a ló, fejét ferdén
magasba dobta fénytelen.
Az utcán a hó villámlott,
benne minden fekete.
Ott állt mint egy megidézett
álom tömörülete.

SÖTÉT A SZOBÁNK

Sötét a szobánk. A zsalun át csak a Hold véres
sarlója világít.

Síri lámpa ez, a fák sem ismerik meg fényiben
egymást:

az akác nekimegy a tölgynek, a juhar nekibotlik az
az örökké zúgó jegenyének...

Hát még lent a földben... A kémia árnyékkeze
uralkodik ott lent,

ő a király... Bátyám testét fölbontja ezer picci gömbbé,
az egyből ezer lesz! — Eltűnik a mult! — Hová lesz
a csillogó szem, a pajtáskodó kvaterka-
tekintet?

Hová lesz két gyűrűskezének madaratrebentő
összecsapása?

Hová lesz magas imbolygó alakja s alatta az árnyék?

Kint a kutyák csaholnak az országút partján...

A fűveket már fűroszti a harmat.

Megrázkódik a lég... A Hold végleg ellobbant...

Sötétség

nyomja kívül házunk kabinablakait... Csak az álom
könyörül rajtunk! Zuhanni

kell most! Lefelé zuhanni! A nemlét emeletjein át!

REGGEL

A hajnal piros angyala odarepült ágyamra és
szárnyaival
megérintette arcomat... Szép volt ez a reggel!
A víz ott derengett az asztalomon, az éjszaka sötétje
eltűnt anyagából, mellette ott égett a pohár,
én töltöttem a vízből s néztem a vizet a levegőn át,
örültem a csilingelő víznek,
mert egy éjszaka ismét elkerültem a halált.
Úgy szeretnék meghalni déliverőn, ruhátlanul, vizet
paskolva
testemen, érezve, hogy körülfut a víz,
a víz fogná le szemem, a víz burkolna be halotti
lepellel,
s érezném alélva, élettől távolodóban, a víz
tündérkezzeit.

ÉJI PILLANATOK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1.

Minek ez a nyugtalanság?
Hová hajtja véremet?
Kicsi patak az én vérem,
nemsokára elpereg.

2.

Hajlik az éj,
nem érzed, hogy hajlik?
A Holdra van téve az éj,
mint egy libikóka.
Nem érzed, hogy hajlik az éj?
Egyik vége csillagot ér,
másik vége lehajlik a tóba.

3.

A fákból nincsen világosság,
be vannak zárva örökre.
Ha él benned egy parányi hit,
szentjánosbogárka-hit,
kerüld el őket messzire.
Sötét lámpák a fák.

4.

Mint a csigák az esti nyárban,
tapogatók sötét szobámban.
Csak a spaléta rése vet
felém sziréni fényeket.

A Hold ez itt... esengve hí...
De hidegek az ajkaid!
Kísértet ő a messze égen.
Jobb volna hát aludni mélyen.

5.

Itasd meg, éj, a lelket!
 Belőled iszik fent a Hold is,
 belőled isznak a füvek,
 belőled iszik lent a holt is,
 belőled isznak a hegyek,
 a bánya mély folyódat issza...
 Itasd meg, éj, a lelket,
 hogy legyen újra régi, tiszta!

6.

Szelíden olvadt fönt a hó,
 otthagya csillogó alakját,
 többé már nem világított,
 nem világította a nagy fát.
 Megindult engedelmesen
 a föld felé... És mint a holló
 fölötte suttogott az éj:
 „Örökre légy hozzám hasonló!”

7.

A hajnal még messze van,
 a kakas piros szeme
 nem forog még a tyúkokra,
 nem csillog tolla hegye,
 nem terpeszti sarkantyúját...
 Alszik ökeme most a
 ketrecben, — de kint vigyáz rá
 a görény és a macska.

8.

Arcod már egy-két villanás csak,
 amilyen a felhők közt átcsap,

elnyelt a nyár, az ősz, a hó.
Eredj és változz levelekké,
hogy így gondoljak rád örökké.
Embernek lenni úgyse jó.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

JÖNNEK A FÁK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

NYÁRI ZÁPOR

Koppan a fák levelén az eső monoton kopogással,
válaszul andalodón reszket a friss, üde lomb.
Így veri lassan a dalnok a cimbalom ércidegét, ha
távol a felhők közt megszületik a sötét.
Hosszu üvegfonalak húzódnak az ég tetejéről
a fúvó levegő lengeteg útain át:
táncol az égi fonál, csillog nemes étheri fénye
s milliomm apró gömb robban az útköveken.
Nézd az eső sebesen lefutó vonalát: a szobádat
ráccsal övezte körül s börtönöd itt ez a rács...

Mily jó volna így az esőt elnézni örökké,
sejtve az áramló fellegek illatait!

ŐSZI FÉNY

Nézd, mi leng a fák hegyén:
őszi fény!
Táncra lejtve átosan
ágakon
s hervadó virágokon.
Mélabúsan megjelen
fent az emeleteken
s túl az élet gondjain:
ősi tornyok gombjain.
Ablakomban ülve nézem,
mint fut át a sík vidéken.
És amerre átszalad,
ejt nyugalmas árnyakat.
Halk kísértet ő,
föld alól kelő.
Elviharzott életed
benne újra felleled!
Lángragyújtja régi véred,
romboló vad szenvedélyed!
Végre fölkerelkedik,
elvezet a kertedig
s széles ajtaját kitarva
rámereng a fák sorára.

ÁBRÁNDOM ESTHARANGJAI

Nem telek én be sosem veletek, levegőkoszorús fák,
szelek szelíd harangjai!
Századokig bámulnám, mint seper át a vidéken
a lombot úzó szélroham.
Építsék mások Newyork meredek palotáit
s a Temze-parti dokkokat,
reszkessen bár végig a Földön a gépbe igazott
elektromos kör árama,
lengjen a gép roppant testével a tág levegőbe
a Krétakor hullőjeként,
ontsa ki bár egymás vérét a nyugtalan ember
lerontva kék zsilipjeit,
öljön meg mindenkit az orvúl fojtogató gáz
a kékszemű kisgyermeket,
nőjjön a csend tornyokká s a holt emberiségről
a hús fantomja tűnjön el:
csontja felett kibomolva túlélük az emberiséget
a lombok őstörvényei.
Nem telek én be sosem veletek, levegőkoszorús fák,
ábrándom estharangjai!
Századokig bámulnám lombotok álmatag árnyát,
mint a homok ködét a Szfinx.

A SZINEK ALVÓ URA

Alszik a táj szomorún... Óh mondd, hogy a fák
tetejéről

a viruló napfény ingó bástyája hová lett?

Összeborúlt a tűnő sugarak szép tűzpalotája!

Áll csak az ég, a kiterjesztett árnyéku erősség,

áll csak a tompa homok csillagtalan ősi anyagja.

Hol van az égi művész, ki befesti aranyra-lilára

árvácskák ezerét és kékre a hű nefelejcsét?

Hol van a művészek művésze, ki titkon elosztja

a sarkantyuvirág levelének zöld erezetjét,

mint a kerék egy-pontba futó küllőit a mester?

Hol van most a keresztеспók ragyogó fonálával?

Hol van a lombok szelleme most, a nyugtalan árnyék?

Alszik a színek erős ura a magas ég ravatalján,
fénytetemére gomolygva borúl az ezüstködű felhő.

RÜGYEK

Kis zöld rügyek, kelő rügyek,
félíg kidugják fejüket
s nézik, nézik kíváncsian,
itt vannak-é mindannyian
a többi nyíló zöld rügyek:
az orgonák, bodzák, füzek!
Olyan félénken dugja ki
minden rügy a leveleit,
mint a csigák a szarvukat,
mint a sündisznók orrukat.
Minden rügy egy parányi ablak,
melyhez leányfejek tapadnak:
bent vannak a leányfejek,
bent a fában merengenek,
nap-éjen át álmodnak ott. . .
S most kinyitják az ablakot,
de csak félíg nyitják ki, félíg
az álmukat tovább remélik.

A VIHARZÓ DIÓFA

Egy diófához vitt az utam.
Nincs harsona, kürt, hogy micsoda futam,
micsoda lobogás,
micsoda robogás
volt ez a fa,
pedig állt egy helyben erős dereka!

Nem emberek kísérték utamon:
egy-egy szöllőtő, egy-egy üde lomb.
Alattam a por
milliárdja omolt
cigánykereket,
míg fent a vídám Nap rámnevetett.

Egyszer csak villámot vet az ég,
megeleszti a felhők lángszekerét!
Mint harcparipák,
tombolt a világ:
bérc, róna, berek...
Nyargáltak a tarkaruhás elemek!

Ott állt a fa elszántan, szabadon!
Zuhogott, zakatolt a fa, mint a malom:
forgatta levelét,
rengette tetemét,
hidrafejét,
rohamozta a szélvihar ércerejét!

Száz karral hiába ragadta meg őt
a százkaru, ködsisakú levegő:
keserű gyökere
menekült lefele,

hol a halál
töltötte talpaiba italát.

Már fent a szivárvány bontotta puhán
szineit a felhők várkapuján...

S mint harci vitéz,
vért ontani kész,
a fa vert szaporán:
száz ágboga száz repülő buzogány!

Rém volt ez a fa, mint rém a bölény,
mely őrjöngve fut börtöne rengetegén!

Az elrobogó
Föld felrohanó
dúhe volt ez a fa,
pedig állt egy helyben erős dereka!

KÁRTYÁK

Bármerre járok, ballagok,
csak levelek és levelek,
az őszi reggel fényben
villognak és keringenek.
Az egyik kalapomra hull,
a másik vállamon pihen,
a harmadikat én kapom
meg a kezemmel röptiben.

Mindegyiknek más színe van:
az egyik lángoló piros,
a második csengő arany,
harmadik vértől mámoros,
a negyedik kék mint az ég,
az ötödik halvány ezüst...
A semmiségbe omlanak
és a szél kártyázik velük.

A föld alól feljött a fa,
mert ott örök az éjszaka.
Az éjszakából felrohant
és most virágozik boldogan.
Zöld karját a szélnek kitarja
s táncol nyugtalan futamára.
Magával hozta a vizet,
magával hozta a tüzet.
Alatta a föld még homályos,
még visszahúzza őt magához,
de lombja lenge szelleme
zizegve szárnyal felfele.

MEGGYFABOT

Van nekem egy öreg botom,
piros botom, meggyfabotom.
Kérge itt-ott fel van törve,
de én mégis szeretem,
s ha leesik a pokolba,
még ott is felkeresem.

Bűvös ez a meggyfabot,
mindig üde-illatos.
A szobámba nem kell virág,
ez a bot a virágom.
De hogyha ütni kell vele,
egykettő végigvágom
rakoncátlan fiamon
vagy néhány rossz inason.
Az ördögöt is kiverném
ezzel a meggyfabottal,
megküzdenék vele én a
hétfejű sárkányokkal!
Pedig oly csöndes, szelíd,
árasztja illatait...
Ő is kicsi fácska volt,
hajlékony zöld ága volt,
a sötét éj védte őt,
mint az alvó csecsemőt.

Sokszor arra gondolok:
milyen csúf, fukar dolog
itt tartani benn a meggyfát,
botcsinálni belőle!
Hogyha ver a sűrű éjfél,
kiviszem az erdőre,
ledugom a nedves földbe,

ott, ahol a levelek
szenderegnek összehajtva,
aztán így esedezek:
Szellő, segíts!
Táltos, nyeríts!
Angyalok, angyalok,
halljátok meg az imát
s adjatok rá zöld ruhát!
Indulj, fácska,
előre-hátra!
Forogj-pörögj!
Kerüld meg börtönöd!
Kerek ez a föld, kerek,
nőjjön hosszú gyökered!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ELHAGYOTT A JEGENYEFA!

Elhagyott a jegenyefa,
szalad fel a mennyországba.
Én még mindig lent vagyok,
árok partján cammogok.
Milyen jó a jegenyének!
Még legkisebb levelének
is szívesen beállnék,
lennék alatta árnyék,
hajszálgyökere is lennék,
benne mint a nedv keringnék,
lennék zöld színe és sárga
levelének halványsága.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ERDŐHIVOGATÓ

Gyerünk az erdőbe bé,
vezessen minket a szél,
keresztül-kasul vezessen!
Mutassa meg azt az útat,
ahol a felhők alusznak.
Verjük fel a bokrokat,
a madártojásokat.
Nézzük, hogy kopog a harkály,
kopogtassuk meg a tölgyfát.
Istenem, mily esti fény,
hogy világít a kőkény!
Hogy hajlong orgonázva
az erdő palotája!
Minden percben összedül
s ismét kiegyenesül!
Ha sokáig itt fekszel,
megtelsz falevelekkel.
Elborítják karodat,
elborítják arcodat.
Milyen jó volna, ha itt
becsukhatnám szemeim,
s míg feküdnék elterülve,
fáradt testemmel az erdő
mint a madár felrepülne!

VÁNDOR

Óh ha annyi lenne bennem a csend, mint a bodzafában,
melynek apját és anyját nem ismerem,
csak itt hajlong néhány éve, itt áll talpig árnyban,
itt termett egy felleget nyári éjjelen!
Meg se kopogtatta az ajtót, csak ott volt
a többi fák között, a többi vándorok
közt megérkezett ő is, alatta a százados árnyék,
s nézte, a Nap kereke hogy forog.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A KÖZELGŐ VIZ

I.

Szomjasok már a tölgyek,
a földre lehajolnak,
de ott csak fű és gaz van,
fent a víz a magasban.

Viszik a felhők, hozzák,
egymásnak tovább adják,
s a fák felett dörögve
jön a víz hömpölyögve!

II.

Csillogó szellem, villámok ura,
szállj le a föld csüggedt tájaira!
Szállj le a föld alá,
hol senki se lát!
S hirtelen, hirtelen
emeld fel a fát!

JÖNNEK A FÁK

Jönnek a fák, jönnek sorba,
az idő megérleli
őket, s nézd, hogy kergetőznek
a napfényben színeik!
Usznak a porban a fák
mint a hajók a tengeren,
s egyszer csak fölötted a szilva
gömbje kéklőn megjelen,
a Nappal van összekötve,
útja földöntúli út...
Jönnek a fák, jönnek sorba,
nyisd ki nekik a kaput!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ÉDESANYÁK

A földből jönnek az édesanyák.
Édesanya a szép szőke kalász is,
édesanya a lombos esti hárs,
édesanya az illatos akác is.
Mindegyiknek van kis gyermeke,
nézd meg az országút mellett a fákat:
a nagy akácok alatt seregestül
apró kicsi akácok bujkálnak.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

REPÜL, REPÜL A GYERMEKEM!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Még csak egy hónapja látod,
kis fiacskám, a világot!
Harminc nap reád hajolva
ébresztődalát dalolja
s incselgő lajtorjaként
lengeti föléd a fényt,
mely csalárdul körbe visz
és megint a földbe visz!

Szánva bámulok szemedbe,
kis fiacskám, éj követje!
Itt a fény dül és a harc:
kis fiacskám, mit akarsz?
Mért kapaszkodsz életembe,
ebbe az ingó szigetbe?
Óh ha ismernéd apádat!
Ő a fák csüggetege,
nincsen is más egyebe.
Merre menjen, merre nézzen?
Csüngve-csüng egy zöld levélen,
csüngve nézi elmulását,
színe őszi változását.

REPÜL, REPÜL A GYERMEKEM!

Repül, repül a gyermekem
és soha el nem érhetem!
Nem érhetem el a kezét,
mely messzebb virít mint a hajnali ég!
Szemébe mindhiába nézek,
melyben minden tündéri éles
és mégis minden álmodik.
Nem érhetem el álmaít!

A teste hamvas és meleg,
belé leheltem lelkemet,
mely benne vándorútra kél.
A nappalom beesteledik,
testem a földbe keveredik,
elpergetem terveimet
s fölöttem őrt áll a hideg.
Rámhull a szürke, tompa föld,
s olyan leszek, mint azelőtt.
Nem vet több lángot gondolatom,
nem fekszem a langyos napon
s nem bámulom a perc múlását,
a fellegek halk tódulását...
Lent fekszem, mint a századok
urnái, és nem álmodok!

De mégis életem repül
tovább, elérhetetlenül!

GÖMBÖK

Mint rozsdás, megfakúlt sínek
miket benőttek a fűvek,
és itt hevernek mint a lárva
s nem visznek többé messze tájra:
hol csillog a hó,
hol zúg a patak,
hol alszik a só,
hol a fenyvek alatt
tarkáll a toboz...

Mint rozsdás, megfakúlt sínek,
úgy bámulom szemeidet,
úgy nézem két csöpp tiszta gömbjét,
amelybe kört rajzolt a nemlét,
kört írt belé, hogy e körön
belül táncoljon az öröm:

a tarkaruhás,
csengettyűszavú,
pásztorfurulyás,
ringó derekú,
aranyosfonatú hajadon!

Mint rozsdás, megfakúlt sínek,
úgy bámulom szemeidet!
Rajtam nem visz már semmi út,
az én világom kialudt!
Én itt vagyok már félrevetve
s csak bámulok a fellegekre,
amelyek csillogón vonúlnak...
A fellegekre bámulok
s két szemeden elámulok:
honnan merült fel gömbalakja,
mely a forgó világ alapja?
Ily tarka, zsenge gömbökön
táncol az illanó öröml

E két gömb, mint a gyermekek
léggömbje, szinte úgy lebeg!
S ha elszakadna gyöngé szála:
ki tudja, merre, merre szállna?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

KICSI MÉG A LEGÉNYKE

Kicsi még a legényke,
nyolc hónapos szegényke...
De a keze olyan fürge,
mintha mindig csak repülne,
úgy repülne, mint a fecske:
szárnykitárva, szívrepesve,
túl az utcán végig-végig,
hol a felhők pírja érik.

Az ablakon keresztül
rámnevet kétszemestül, —
két piciny szem, gömbölyűre,
csillogóra köszörülve!

Kicsi még a legényke,
nyolc hónapos szegényke...
De majd megnő egykettőre
és királyfi lesz belőle:
fúni fogja trombitáját,
csattogtatni fringiját,
felszökik pejtáltosára
és eloszlik mint a pára!

VILÁGÍTÓ ÁLOM

Már minden elsötétült,
a Nap arca leesett,
házunkra holdas éj ült,
szeme sárgán belesett.

Sétálgattam szobámban,
terveztem százat-ezret,
s a fal mellett az ágyban
kisfiacskám lélekezett.

Ajka mint a pillangó
szétnyilt-bezárult egyre
s mint parányi kandalló
sugárzott rám friss teste.

Lassan föléhajoltam
s bent mint távoli tik-tak
gyermekéveim gyorsan
tűnő órái hívtak.

Labdám magasba dobtam,
gömbje forgott, gömbje szállt,
míg a felhők nyugodtan
szűrték a Nap aranyát.

Két térdem egybezárva
ott feküdtem az ágyon
s fölöttem mint a lámpa
világított az álom.

GARABONCÁS ÉJ

Van házam, van kertem.
A háznak ablaka van,
a kertben almafa van.
A kertben van egy kút is:
a kútban víz van.
Kaptam egy kisiútot is:
a kisiútban szív van.

Kitől kaptam? — A széltől,
mely leng a fák felett?
Kitől kaptam? — Az égtől,
mely kék mint a képzelet?
Kaptam, kaptam
hirtelen,
garaboncás éjjelen!
Kimentem az országútra,
az utat a szél befújta,
hóval fújta már tele...
Ott állt egy tar jegenye.
A jegenyén ült egy varjú,
vastag csőrében friss sarjú,
sötét szárnyát csattogtatta
és a sarjút ideadta.
De alighogy ideadta,
kisfiacskám sírt alatta.
Kisfiacskám ölbekaptam
és mint a szélvész szaladtam!
De nem szaladtam soká,
mert utólérték a fák.
Fák szelíden mosolyogtak,
körbeálltak, körbefogtak.
És azóta e körön
életem fény és öröm.

E körön túl a halál,
feneketlen vize áll,
melybe játszi balgasággal
átnyúlok egy szalmaszállal
és az égre, mely árnyékoz,
fúvok szappanbuborékot!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

GYERMEKEMMEL

Ketten jártunk a kertben,
a föld is sugaras volt.
Neki kicsiny volt árnya,
az én árnyékom nagy volt.

De nemsoká elértük
az erdőt. Szél futott ránk.
S befödtek mindkettőnket
a zúgó százados fák.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MOST JÖN MEG A SZERELEM!

Lásd, idáig néma voltam,
föld porába lehajoltam
s bámultam csüggetegen...
Most jön meg a szerelem!

A szerelem most jön értem
csillogó felhőszekéren!
Nézd, a felhő ellebeg!
Csókolom a lelkedet!
Csókolom piros ajkadnak
ifjú gyászát, lánykorod
mélabúját: ebbe zártad
szívedet, míg álmodott!
Csókolom sötét szemednek
ablakát, amelyen át
nézted ősszel, mint rázzák a
fák lombjuk esthajnalát!
Csókolom munkás kezednek
tíz csöpp ujját: éveken
e tíz lebbenő motóla
szötte-fonta életem!
S tested tavaszát, amelyből
— nézd! — kiröppent s itt szalad
kisfiúcska, kisleányka,
két kis ürge pittypalatty!

ÉGI RAJZ

(Kislányom rajza alá)

Egy kis kunyhó van itt a papíron,
a kis kunyhón piros a fődél.
Pöttyes gombák ülnek a tövében
s a kunyhó fölött fehér rózsákat
és kék ibolyákat tart a szél.
A ház fölött lebegnek a rózsák,
a rózsák fölött felhő tüzel.
S minden olyan közel van egymáshoz,
minden olyan testvéri-közel.

MOST ALSZANAK

Gyémánt a szemük, de elrejtik a takaró
alatt s pihegnek mint a csupasz verebek.
A játék alszik bennük, az élet rajza pihen
szivükben, kicsinyítve mint sötét kamarában a kert.
Elnézem őket. „A termés itt van!” S nevetek.
„Itt fekszik a termés, ide vitt a szerelem!”
S Rád gondolok, zavart szemedre, két ragyogó
ijedt szemedre, lombsötét hajadra s a tavaszi
erdőre. Ugye emlékszel még az éjszaka
alagútjára? Messziről követtelek.
Te sítéttel mint illedelmes nagyleány.
Szaladtál tőlem, menekültél védelmező
karomtól s vágyaim égő fáklyáitól.
S ezek elől, ni, akik itt pihegnek a takaró
alatt: kisfiad és játékos kicsi lányod elől!
Most alszanak, mert a vad futásnak vége van.
Véget értek a nyugtalan tavaszi viharok.
S utólértek a tipegő kicsi árnyak, melyek elől
futnak a földgömbön szanaszét
az álomléptű leányok.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Eljött a perc, midőn a Nap
 megnyújtja lent az árnyakat.
 Az úti fák
 pihenni térnek
 s egészen a
 felhőkig érnek.
 Mi bánt, hogy oly csüggetegen
 merengsz az esti tűz-egen?
 Lelked az éj
 álmra hívja,
 feléd hajol már
 földöntúli hídja.
 S a vadvirágok
 tarka fénye
 visszarepül
 némán az égbe.

*

A búcsúzó Nap szíve vérzik
 s a levelek ezt mind megérik,
 mert lenge lapjuk
 lágy erén
 nem csendül át
 a távoli fény.
 S helyette mint bús szemfedő
 az éj hideg burjánja nő.
 Az éj mint sűrű fű kikel
 és arra int, hogy válni kell.
 S míg még, a táj elandalít,
 nézve a Nap lázálmaait:
 a fénysugárzó
 képeket,
 miket a felhős
 égre fest...

S mire lehullt fáradt korongja,
visszatérsz árnyas udvarodra.
De a föld tőle még meleg
s ott ül a porban gyermeked
s játszadozó
ujja alatt
a porszemek
leomlanak.
Elnézed teste hajlatát,
szemének fényes ablakát
s mögötte a rejtett kék vizet:
nem érted és mégis tied.
Gyermek, virág, fák lombjai:
ki tudná mind elmondani?
Gyökérrel az alvó talajban
az ember egy mély titkú dallam.
A földbe hull
és ott kikél
és mint a fát
az esti szél
lengeti búsan északnak-délnek,
úgy hajtogatja őt bent a lélek.

*

Az ég a fákra ráborult:
ez már az éj, az alagút!
A földbe visz!
Az égbe megy!
Szemedben mégis könny rezeg...
A csillagok forgó ívét
fájdalmad mért rombolja szét?
Midőn a hús éj
rádhajol,
nincs gyermeked,
ki átkarol?
Óh hát nem ez volt a napod,
és most siratva siratod?

A kőnek is
árnyéka van,
csupán te vagy
árnyéktalan?

A parti fű is
mind terem,
csak sorsodban nincs
értelem?

Tekintsd a lombos néma fát,
mint őrzi rejtett fonalát,
mely százados kérge alatt
követi a földsugarat.

Élet fonála,
búvó fonál,
művészed a halk
éjhomály:
lágyan suhannak
ujjai
s úgy zengsz mint hárfa
húrjai!

*

Hogy zúg a szél, az éj szava,
az éj föltámadt angyala!
Életed ide-odaráng
mint tétovázó gyertyaláng.
Parányi tested, jaj, elveszhet!
Fohászkodjál az elemekhez!
„Nyílj meg, te lég,
határtalan,
és szállj le mint
ezüstgalamb!
Nyílj meg, akácok
dallama,
s légy lelkem őrző
angyala!
Nyílj meg, te tűz,
skárlátpiros

éرتrombitájú
ősdalos!"

II.

A lassú virradat
mily szép ajándék,
midőn a fák alatt
megszületik az árnyék!
Mint sorba özönlő gyors katonák,
úgy szállnak a színek a légen át,
vissza mindegyik a
maga helyére
s ismét kibuggyan
a rózsa vére,
zöld lesz a lomb
mély gömbje ismét,
fiatalon
pompázik a friss rét...
S itt áll előtted a régi világ:
fürödnek a fényben az éji fák!
Megrántod a kútat,
mely lent sötét,
s nézed a víz
omló szövetét.

*

A dél is eljő már nemsokára
s föléd hajol a lombok árnya.
S hallod a mozgó lombon át
az ősi otthon harangszavát.
A pillanat
varázsa áthat,
itt magadat
jól megtaláltad!
Kint százfelé szakít az élet,
itt egy-pontba fut össze éned.
S mielőtt visszahullsz a földbe,
itt belelátsz a nagy tükörbe,

lenézhetsz lelked
holt tavába,
mely csöndesebb,
mint lent a bánya.

*

A délnek égő csillagát
biztos léptekkel hágyad át
s fölötted lelked
zászlaja,
a régi kertet
járd be ma!
Most boldog a holt is a sírok alatt,
hantjára sugárzó tallért dob a Nap!
Csengő aranyat kap a fák koronája!
S míg járod a kertet,
útadba hajol
s csalogat anyaként a
ribizlibokor.
Óh mondd, hova tűnt a régi kesergés?
Mindenfelül int örömarccal a termés:
sárgán-pirosan
ezer pici földgömb,
nézd, — mámorosan
a Földből előjön!
S mint mappa vidékén a délköröket,
úgy látod e gömbön a halk ereket.
Ezer pici gömb
így néz föl a Napba,
héj-ablakain
átcsillog a magja.
Egyik se visel arcán sűrű kendőt,
megvallja szelíden titkát: a jövődöt.

HÁROM EMBER

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A KAKAS

Kukorékol
már a kakas,
hej pedig még
távol a Nap!
Könnyü néki:
tűz a vére,
sok neki a
feleségel
Peckesen lép,
Nap hevíti,
sarkantyúját
kifeszíti,
ő az udvar
kiskirálya,
forog szeme
karikája!
Jár a fák közt,
jár a gangon,
férgeket gyűjt
szemétdombon.
Sose pihen,
sose marad:
ideszalad,
odaszalad,
mindig békít,
mindig rendez,
mindig csillog,
mindig rendes.
Néha így szól:
„Kot-kot-kot!” —
s kikapar egy
tökmagot.

Fut a jérce,
fut a tyúk,
az egész ház
összefut
tele hévvel,
tele lázzal...
S ő elfordul
méltósággal:
ő az udvar
kiskirálya,
forog szeme
karikája.
De egyszer csak
e mögorva
bűvös kört ír
le a porba
s mint huszár
a lovára,
főlkap kendermagosára!

ÖT LOMHA ÁRNY

A diófa tetején
ritkán lengett a levél,
varjú ült a jegenyén,
sűrűn hulldosott a dér.
Már hideg volt mindenütt,
tudtuk, a tél gongja üt!
A nyár messze költözött,
a táj gyászba öltözött
s lent a dombok hajlatán
kútat ásott öt cigány.

Mélyen ásott a cigány
s jött a víz ebéd után,
a föld gyomra jól fizet
s húzták a kövér vizet.
Meghajolt az öt fiú,
barna képük mélabú,
sóhajtott az öt betyár,
hogyan költözött a nyár!
Fútt a szél s öt lomha árny
reszketett a kút taván.

A MACSKA BÁMUL

A macska bámul: puhaság,
nyújtózó karcsu bujaság,
csöpp szürke tigris: foltosan
a földre ül komótosan,
most pupillája szűkre zár
s egy kismadarat fotografál.

A kismadár fent énekel,
zöld ágra röppen, légre kel
— a levegő boldog futára! —
s reszket a gyöngé gally utána.
Óh kismadár, repülj, repülj,
szemünk elé sohase kerülj!
Örülj a Napnak és az égnek,
örülj az égbolt tengerének!
S ha int erdő, mező utánad:
fentről örvendezz illatának!
Keress egy szálló felleget
s építsd meg rajta fészkedet!

A macska bámul: puhaság,
nyújtózó karcsu bujaság.
Bámul a macska, mint a kő:
két szeme két vont puskacső.

FÉNY ESETT A PARASZTBA!

Már nem hajol földig, mint hajdanán,
mikor árvalányhaj lengett kalpagán...
Már nem hajol meg, már van akaratja,
mert fény esett a parasztba!

Bent a parasztban
már táncol a fény...
Besurran az ajkán,
besurran szemén,
Körültapogatja,
lámpája kezében,
ide-odalibben,
mint tolvaj az éjben.
Megkérdi: mi bántja?
Megkérdi: mit áhít?
Kinyitogatja
a szív kamaráit!

Már nem hajol földig, mint hajdanán...
Mintha fa volnál, földbe növe,
elnéz fölötted a levegőbe!

Bent a parasztban
már rombol a fény!
Lerombol mindent
e föld kerekén!
Ha van virág,
kedvence szivednek:
árnyéka komor
fúvatára mered meg.
S mint báb, mielőtt
új létre születnék:
áll hallgatagon
s bámulja a testét.

HÁROM EMBER

A tanácsnok urat régen ismerem:
arca csupa jóság, csupa figyelem
s mint az ezüstnyárfák halk levelei,
oly szépen reszketnek fehér kezei.
Mindenre hajbókol mint egy bölcs bokor,
lelke csupa lágyság, csupa jó modor.
Nem zavar vizet és nem kavar tüzet,
szemüvege is van, csillog az üveg.

Hát a polgármester? Finom öreg úr!
Egyik szeme vidám, másik szomorú.
Illatos zsebéből nagy szivart kivesz
és fáradtan rágyújt, szinte ködbe vesz.
Eltűnik s nem látod már csak ősz haját,
már csak lassan nyíló szárnyas ajtaját,
ajtaját tengerzöld párna béleli,
benne elpihennek fáradt léptei.

No de a hajdúnak, annak áll a bál!
Egész nap a kapu előtt szalutál,
kék dolmánya mint az ért besztercei
kéklik és betyárul égnek szemei.
Felesége is van, öt-hat gyereke,
zsinóros csizmája fénylő fekete,
nem zavarja ötet se pokol, se menny,
lelke a sarkantyú, amely pengve peng!

Kiált a kölkök az utcán,
 ördög tudja, mit kiált.
 Ősz van, lágyan csillogó ősz,
 csupa öröm a világ.
 Örül az ablaküveg,
 pedig nem tudja, minek.
 És az ablakok mögött
 örülnek a függönyök.
 Nézd csak, a zord kálvinista
 templom is hogy kiderült!
 Jön a presbiter: nagy bajszán
 a fény táncol kétfelül.
 A taláros püspök úr
 ránca is hogy kisimult!
 Nincs a szívben most epe,
 örül minden fekete:
 víg a kéményseprő is
 és a polgármester is.
 Boltja előtt áll az ó-
 divatú öreg zsidó:
 kifeszíti nagy hasát
 és halássza pasasát.
 De most szinte álmodik,
 bár a szeme talmudi!
 A vadásznak is kizöldül
 sárgapitykés ruhája,
 vállán duplacső ficáncol,
 háta mögött kutyája.
 Nézd, a kocsik mily vídáman
 gördülnek a köveken!
 Örül az urak cipője
 mint vigyorgó szerecsen!
 Gödréből a vén sírásó

most vidáman pipál ki!
Örül a sisakos rendőr,
méltósággal nyujtván ki
két keztyűs kezét az utcák
közt mint madárijesztő:
balján mosolyog a tolvaj,
jobbán meg a zsebmetsző.
A szélnek is kedve támad,
egy papot hátba hajít,
fölcsap a torony gombjára
s lelógatja lábait!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

DOBÓ PISTA

Dobó Pista az én öreg barátom,
van nagy kerek pápaszeme,
keretje fekete szarú,
kerek üvegje fényes kabinablak,
rajta keresztül néz a levegőbe.

Feje hátul tar mint a görögdinnye
vagy mint a tonzúrás nagypapoké,
pedig ő utálja a papokat
s nem mernék tarkójához nyúlni én sem,
mert pofonváгна érte Dobó Pista.

Dobó Pistának csontos teste van
és olyan domború a mellkasa
mint egy óriási páncélbogárnak,
mert Dobó Pista táplálkozik ám,
szereti a húsos, inas ebédet.

A poharat úgy tartja a kezében
mint a söntés előtt a kubikos:
hadonászik a pálinkás pohárral,
fakó ajkát csömörre csucsorítja
és az italt hanyagul beveti.

Dobó Pistának hangja dörmögő,
ha függöny mögött hallgatnád, azt hinnéd,
hogy a szobában lompos medve van.
Mindig haragszik ő, az ördög tudja,
miért,—már a bölcsőben is komor volt.

Dobó Pistát én mégis szeretem,
ő az egyetlen igazi barátom,

naponta többször átszaladok hozzá,
de ő ügyet se vet énrám, — mogorván
ül a karosszékben, a fal felé.

Dobó Pistának testét hogyha nézem,
akkor én sírok is, nevetek is.
Siratom, hogy be van szegény gombolva
alkata börtönébe, s nevetem,
hogy Dobó Pista teste csupa gomb.

Dobó Pistának van egy hegedűje,
néha egész nap rajta hegedül,
fel és alá járkál a szűk szobában,
csak az árnyékát nézi a falon
s a húrokat tünődve pengeti.

AZ ABLAKOS

Az ablakos lépeget,
cipeli az üveget,
a kezében görbe bot,
cipeli az ablakot.
Nézd csak, nézd az ablakost,
hogyan cipeli a napot!
Mert a nap hátán van,
ott ragyog a rámában!
A nap a hátán játszik
s az ablakos átlátszik,
csak nagy, szöges bakkancsa
cseng az úton csattogva.
Az ablakos lépeget,
cipeli az üveget.
Nem koldus ő: királyfi,
csak elment világlátni
és most itt jár titokban
rongyosan és kopottan.
Én láttam: tarsolyába
csillog-villog gyémántja.
Az ablakos nagy ravasz,
vagy tán görbe botja az,
tud a koma magyarul,
mégis így kiált vadul:
ob-lóóó-kot! ob-lóóó-kot!
Valahányszor meglátom
az ablakost uccánkon,
mint az árnyék követem
csüngve a szép üvegen.

Itt nyaraltam nálatok,
illa berek, nádasok,
többet sose nyaralok,
forduljon fel ez a lak!
Oszlopa görbüljön meg,
pincéje dördüljön meg,
mennykő legyen a bora,
kóstoljad meg majd, koma!
Almafáit jégeső
verje széjjel kéneső,
hulljon a körtesereg,
hányjon cigánykereket!
A kút csillogó vize
ne legyen sava-íze,
hogyha megrántod, hékás,
ontson varangyosbékát!
Terítse rátok az ég
garaboncás-köpenyét,
legyen a szelíd bárány-
felhő rőfögő ártány!
Verandátok ablakát
gyújtsa fel a holdvilág,
zörrenjen meg a düllő,
lőjjenek be kívülről!

UTOLSÓ LÁTOGATÁS

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

I.

Tudtam, nem menti meg már semmi,
 örökre vége van neki.
 Elmentem hozzá mégegyszer köszönni,
 mielőtt a föld elfedi.

Két ló vágatott előttem,
 táncoltak a zúgó levegőben.
 Futottak s nem tudták, miért.
 Vitték a hőt, vitték a vért.
 Még most is hallom mindkettő léptét,
 kergette őket a sötétség.

II.

Elúszott teste, mint a hó,
 nincs már belőle látható,
 levetkezett felhőt, nyarat,
 belőle csak két pont maradt.
 S hogy néz ki az ablakon égve
 szeme két mozgó sötétjel!
 A nappal előtte bezárul,
 kint levelek csüngnek a fáról,
 s ő felfelé néz, csak felfelé,
 nézi, hogy ingatja őket a lég.

A kályha lángja rám világít,
 a kályha tűzzel van tele.
 Tüzet rejt a jég hátú föld is
 és tüzet a tar jegénye.
 Tűz van a hó alatt s a felhők
 homloka imbolygó tűzre vágjik.
 És tüzről álmodnak a föld
 lappangó halk életcsirái.
 Óh nézd, a tenger bontott lelke
 micsoda kék sugárban ég!
 S most két fáradt szemnek örökre
 kioltnák lobbanó tűzét?

III.

A hangja ismerősen csengett,
a hangja még a régi volt,
de oly panaszosan esengett,
mintha mélyen a föld alól
jött volna . . . Bányászok kiáltnak
így az aknában eltemetve.
A test aknájából kiáltott
egy ismerős lélek a fényre.
És én alélva ráhajoltam,
mint a bűvár a víz színére.

Csak egy fonáltól függ az élet,
az életünk csak egy fonál.
Ha e fonalat elmetéled,
nincsen fény és nincsen homály
s megszűnik a vihar szellemserege.
Csak egy fonáltól függ az élet,
csak egy fonál rejtett keze
csüngeti a Napot s a bolygók
tonnáját, mely zúg s meg nem áll . . .
Csak egy fonáltól függ az élet,
az életünk csak egy fonál.

IV.

Ott fekszik az ágyon.
Nem volt még ily fehér soha.
Arca nem emberi már,
arcán átvilágít az álom lilioma.
Az álom a túlvilág.
Benne van a lomb, az ég, a hó.
Csodálatos az álom,
nem igaz benne semmi és benne minden való.
Tudtam, hogy e csend jajgatás lesz,
vihart takar e hallgatás,
itt most egy végső vágatás lesz
s egy mérhetetlen altatás.

Most síkra lép
a harci nép:
a víz, a szén,
a tűz, a kén,
foszfor, kova
zárt gyors hada!
A fák közt hanyatlik az este...
Most gyűlnek a végső ütközetre!
Viharzik a sík!
Most ütközik!
Most testtelen
rohan mind esztelen!
S most hullt le büszke trónusáról
az Embert alkotó elem!

V.

Szememet egy látvány kötözte le:
itt fekszik a test, a lélek köde!
Kelő Nap a lélek a test mögött,
föltámad a fény s eloszlik a köd.
Éreztem, hogy kiáltani kell:
elozlik a test, most oszlik el!
Eloszlik, de még egy darab,
ringatja a multat, mint Holdat a hab.

Szálltak a gyors paripák, forgott a vidék körülöttem,
most is hallom az elmaradó levelek zuhogását.
Mint a varázsló csöpp karikába legyint palotákat,
a kék távolság ütemére a ház picit pont lett.
Sűrű lepelbe borult a ház, hol kín s zokogás közt
most megy teljesedésbe a Mindenség akarata...
Szálltak a gyors paripák! Villám se repül sebesebben!
Nyargáltak s fejüket büszkén oldalra vetették!
Mind levegőbe rohant, földről magasan levegőbe!
Megtorpant tetemük, tombolt szikrázva patájuk!

Ekkor gyeplejüket hanyagul hátukra vettem:
„Menjetek, állatok! — Árnyas az ég! — A Nap tüze
elszáll! —

Sírbahanyatlik a Nap s porain már mormog a tenger!”
Szálltak a gyors paripák, forgott a vidék körülöttem,
most is hallom az elmaradó levelek zuhogását.

OSZK

Országos Magyar Könyvtár

TARTALOM

	Oldal
MÁGUSZI ÉJ	
Máguszi éj — — — — —	7
Bástyák — — — — —	8
Halld, mit sug a Nap — — — — —	9
A Nap szemével — — — — —	10
A Holdról — — — — —	11
Mennyi föld! — — — — —	12
Őszi séta Debrecenben — — — — —	13
Maradj! — — — — —	15
Hüvelyk Matyi — — — — —	16
A bogárka imája — — — — —	17
Győzd le a halottakat! — — — — —	18
A naptalan ház — — — — —	20
Hinta (I—IV.) — — — — —	23
Háló — — — — —	26
Esti hó — — — — —	27
Ez itt Hadház — — — — —	28
A vak ló — — — — —	30
Sötét a szobánk — — — — —	31
Reggel — — — — —	32
ÉJI PILLANATOK (1—8) — — — — —	35
JÖNNEK A FÁK	
Nyári zápor — — — — —	41
Őszi fény — — — — —	42
Ábrándom estharangjai — — — — —	43
A színek alvó ura — — — — —	44
Rügyek — — — — —	45
A viharzó diófa — — — — —	46
Kártyák — — — — —	48
A fa — — — — —	49
Meggyfabot — — — — —	50

	Oldal
Elhagyott a jegenyefa! — — — — —	52
Erdőhívogató — — — — —	53
Vándor — — — — —	54
A közelgő víz (I—II.) — — — — —	55
Jönnek a fák — — — — —	56
Édesanyák — — — — —	57
REPÜL, REPÜL A GYERMEKEM!	
Ingó sziget — — — — —	61
Repül, repül a gyermekem! — — — — —	62
Gömbök — — — — —	63
Kicsi még a legényke — — — — —	65
Világító álom — — — — —	66
Garaboncás éj — — — — —	67
Gyermekekkel — — — — —	69
Most jön meg a szerelem! — — — — —	70
Égi rajz — — — — —	71
Most alszanak — — — — —	72
TÉKOZLÓ — — — — —	75
HÁROM EMBER	
A kakas — — — — —	83
Öt lomha árny — — — — —	85
A macska bámul — — — — —	86
Fény esett a parasztba! — — — — —	87
Három ember — — — — —	88
Vidám ősz — — — — —	89
Dobó Pista — — — — —	91
Az ablakos — — — — —	93
Obsit — — — — —	94
UTOLSÓ LÁTOGATÁS (I—V) — — — — —	97

A VERSEK KELETKEZÉSÜK SZERINT

- 1928: Máguszi éj, Bástyák, Nyári zápor, Ingó sziget, Repül, repül a gyermekem!, Halld, mit sug a Nap! Őszi fény, Ábrándom estharangjai, A színek alvó ura.
- 1929: Gömbök, A Nap szemével, A kakas, Rügyek, Kicsi még a legényke, A Holdról, Mennyi föld! A viharzó diófa, Őszi séta Debrecenben, Kártyák, Öt lomha árny, Világító álmom.
- 1930: A macska bámul, Maradj!, Hüvelyk Matyi, A bogárka imája, Győzd le a halottakat!, Garaboncás éj, Gyermekemmel.
- 1931: Fény esett a parasztba! Hinta (I), Most jön meg a szerelem!, Hinta (II—IV.), A fa, Három ember, Vidám ős, Dobó Pista, Háló.
- 1932: Esti hó, Az ablakos, Égi rajz, Meggyfabot, Obsit, Elhagyott a jegenyefa! — Ez itt Hadház.
- 1933: Most alszanak, A vak ló, Erdőhívogató, Vándor, Sötét a szobánk, Reggel, A közelgő víz (I), Jönnek a fák.
- 1934: Édesanyák, A közelgő víz (II).
- 1928—1933 közt: Tékozló, A naptalan ház, Utolsó látogatás, Éji pillanatok.

EZT A KÖTETET A SZERZŐ
ÁLLITOTTA ÖSSZE S Ó ELLEN-
ŐRIZTE A NYOMTATÁST

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

